

Nr 10.

Ankom till Riksdagens kansli den 17 mars 1911 kl. 5 e. m.

Betänkande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905.

Under åberopande af bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 10 nästlidne februari har Kungl. Maj:t i en till Riksdagen samma dag aflåten proposition, nr 88, hvilken hänvisats till bevillningsutskottet, föreslagit Riksdagen att besluta, att 6 § i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 skall från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

1. Rättighet — — — utöfvande.
2. Detaljhandel — — — stället.
3. Rättighet — — — förmåles.
4. Apotekare må ej annorledes än som delägare eller styrelseledamot i bolag, som nyss är nämndt, tilldelas rättighet till detaljhandel med brännvin. Sådant må dock å apotek säljas dels för medicinskt ändamål på behörig läkares recept, dels ock, därest det innehåller minst 92 volymprocent alkohol, efter skriftlig rekvisition till föreståndare för själfständigt apotek; börande recept och rekvisition kvarlämnas och förvaras å det apotek, från hvilket försäljningen sker.

I afseende å försäljning af sådana läkemedel, som innehålla brännvin, gäller hvad medicinalförfattningarna föreskrifva.

Departements-
chefen.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t yttrade, enligt ofvan omförmälda statsrådsprotokoll, chefen för finansdepartementet följande:

»Med underdånig skrifvelse den 17 oktober 1910 har medicinalstyrelsen öfverlämnat en af Göteborgs apotekareförening gjord framställning angående ändring i gällande bestämmelser om apoteksinnehafvares rätt till försäljning af brännvin äfvensom ett af apotekarsocietetens direktion däröfver afgifvet utlåtande.

I nämnda framställning har Göteborgs apotekareförening betonat de afsevärda olägenheter, som vore förknippade med anskaffandet af alkohol till apoteken därigenom att denna vara, föreningen veterligen, ej tillverkades inom landet och ej heller funnes att tillgå å brännvinsförsäljningsställen, hvartill komme, att droghandlare icke enligt gällande förordning ägde rätt att försälja nämnda artikel. Föreningen har med anledning däraf hemställt, att medicinalstyrelsen måtte vidtaga erforderliga åtgärder för att få nämnda förordning ändrad i så måtto, att apoteksinnehafvare, som tillika vore droghandlare, tilldelades rättighet att till apoteksföreståndare försälja alkohol.

Apotekarsocietetens direktion har i sitt omförmälda utlåtande instämt i denna framställning, men ansett att berörda rättighet borde utsträckas till alla apoteksinnehafvare och omfatta äfven för apoteksbehof afsedd ren sprit — svenska farmakopéns Spiritus concentratus.

Direktionen har vidare anfört, att enligt gällande lagstiftning finge från apotek icke utlämnas alkohol eller sprit utan efter läkares recept och till medicinskt ändamål. Denna bestämmelse hade hitintills inom apotekarkåren tolkats så, att detta förbud gällde allenast utlämnandet till allmänheten, men ej afsåge utlämnandet från en apoteksinrättning till en annan, och hade de smärre apoteken sålunda kunnat från de större i mån af behof erhålla det kvantum sprit och alkohol, som de för rörelsens bedrivande behöft inköpa.

I följd af vissa under senare tiden inträffade händelser hade emellertid nu såväl de större apoteken som droghandlarna funnit sig böra frånträda omnämnda tolkning, och hade härigenom stora svårigheter inträdt för de mindre apoteken. Utskänkningsställena förde nämligen icke ren alkohol och icke heller i allmänhet sprit, som motsvarade farmakopéns fordringar på renhet och styrka. Innehafvarna af de små apoteken kunde därför icke förskaffa sig sitt behof af apoteks-sprit på annat sätt än att på en gång inköpa 250 liter, en kvantitet vida öfverstigande ett, ja kanske flera års behof, och medförande en utgift, som för dem måste vara synnerligen betungande; och då alkohol

numera endast kunde förskaffas från utlandet, hade ytterligare svårighet uppstått för de smärre apoteken att förskaffa sig denna för dem i vissa fall nödvändiga vara.

På grund häraf hemställde direktionen om vidtagande af åtgärder till vinnande af den ändring i brännvinsförsäljningsförordningen, att apoteksföreståndare finge utan hinder af förordningens bestämmelser till annan apoteksföreståndare försälja alkohol och för apoteksbehof afsedd ren sprit.

Direktionen har vidare anfört, att det för en del industriidkare och vetenskapsmän vore nödvändigt att vid utöfvandet af deras näring eller vetenskap begagna sig af ren alkohol eller sprit, hållande farmakopéns prof. Då dessa varor icke kunnat erhållas annorledes än på apoteken, hade den praxis utbildats, att vederbörande förskaffat sig behörigt läkarrecept på sitt behof af bemälda varor och, med företeende af detta, fyllt behofvet från närmaste apotek. Som emellertid af vissa af medicinalstyrelsen på senare tiden vidtagna åtgärder syntes framgå, att denna praxis ej vidare kunde tillämpas, och då det syntes vara högst nödvändigt, att ofvannämnda personer kunde erhålla den sprit respektive alkohol, de behöfde för sin näring eller för utöfningen af sin vetenskap, ansåge sig direktionen böra till styrelsens bepröfvande hänskjuta frågan, huruvida icke åtgärder borde vidtagas för att i brännvinsförsäljningsförordningen få inryckt en bestämmelse angående försäljning af alkohol och sprit från apoteken af ungefär enahanda innehåll, som i § 9 i giftstadgan af den 7 december 1906 föreskrifves rörande apoteksföreståndares försäljning af giftigt ämne af första klassen.

För egen del anför medicinalstyrelsen:

Det syntes styrelsen orimligt att antaga, att lagstiftarna vid lagens affattning afsett, att den skulle komma att utgöra ett hinder för utöfning af yrke eller vetenskap. Styrelsen funne sig därför böra i underdånighet hemställa om vederbörande författnings ändring på sådant sätt, att de uppkomna olägenheterna så vidt möjligt afhjälptes. Hvad anginge styrelsens verksamhetsområde vore det af största vikt, att handeln med rent brännvin af de slag, som funnes upptagna i svenska farmakopén, blefve tillåten apoteken emellan, så att de små apoteken, hvilkas ekonomi i allmänhet vore skäligen dålig, icke belastades med större kostnader än nödvändigt vore. Medgifvandet till dylik handel kunde dock utan olägenhet inskränkas därhän, att endast föreståndare för själfständiga apotek erhöles rätt att i mindre partier än 250 liter inköpa alkohol och sprit från annan apoteksföreståndare. Äfven den af

apotekarsocietetens direktion påyrkade ändringen af ifrågavarande förordning, hvarigenom det skulle blifva möjligt för näringsidkare och vetenskapsmän att inköpa sprit och alkohol från apoteksinrättning, syntes styrelsen önskvärd. De villkor, som föreslagits för sådan försäljning, vore äfven betryggande. Dock ville styrelsen för sin del hemställa, att bestämmelser motsvarande dem, som omförmäldes i giftstadgans §§ 9 och 11 angående försäljning af gifter af första klass, skulle vid sådan försäljning tillämpas.

På grund häraf hemställde medicinalstyrelsen, att Eders Kungl. Maj:t täcktes vidtaga sådan ändring i förordningen angående försäljning af brännvin den 6 juni 1905, att § 6 mom. 4 erhöle följande förändrade lydelse:

Apotekare må ej annorledes än som delägare eller styrelseledamot i bolag, som nyss är nämndt, tilldelas rättighet till detaljhandel med brännvin.

Från apoteksinrättning må dock försäljas:

dels brännvin och sprit för medicinskt ändamål på behörig läkares recept, hvilket bör kvarlämnas och förvaras å apoteket;

dels läkemedel, som innehåller brännvin eller sprit, med iakttagande likväl af hvad medicinalförfattningarna föreskrifva i afseende på försäljning af sådana läkemedel;

dels ock alkohol samt sprit af minst 86 viktsprocent alkoholhalt; skolande vid försäljning af alkohol eller sprit, då det ej sker för medicinskt ändamål, iakttagas samma bestämmelser, som i nädiga giftstadgan den 7 december 1906 §§ 9 och 11 äro gifna för försäljning eller utlämnande från apotek af giftigt ämne af första klassen.

Kontrollstyrelsen, som den 8 november 1910 i detta ärende afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har därvid i sak tillstyrkt bifall till medicinalstyrelsens hemställan i hvad densamma afser rätt för föreståndare för själfständiga apotek att i mindre partier än 250 liter försälja alkohol och sprit till annan apoteksföreståndare.

Beträffande det af apotekarsocietetens direktion väckta och af medicinalstyrelsen tillstyrkta förslaget om inrymmande af rätt för apoteksföreståndare till försäljning af brännvin för tekniskt och vetenskapligt ändamål har kontrollstyrelsen anført följande.

Enligt § 36 i förordningen angående villkoren för försäljning af brännvin m. m. den 29 maj 1885, där bestämmelsen i fråga hade samma

lydelse, som den på grund af sundhetskollegii underdåniga förslag erhållit i 1866 års förordning i ämnet (§ 27), vore det tillåtet att å apotek sälja brännvin eller sprit för tekniskt behof, då detsamma styrktes medelst intyg af magistratsledamot, kronobetjänt, kommunalstämmas eller kommunalnämnds ordförande eller vice ordförande, samt för vetenskapligt ändamål uppå skriftlig rekvisition af känd vetenskapsidkare, och skulle intyg och rekvisition å apoteken kvarhållas och där förvaras.

När sedermera i Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen den 7 mars 1890 angående förändrade bestämmelser i fråga om denaturering af brännvin förslag afgifvits om införande i lagstiftningen af en i vissa afseenden utsträckt rätt till denaturering af brännvin, hade äfven frågan om rätten för apotekare att för tekniska eller vetenskapliga ändamål sälja brännvin eller sprit upptagits. Stadgandet om denna rätt hade då förklarats, enär skatterestitution erhållits för denaturerad brännvin, böra såsom obehöfligt utgå. Så hade äfven blifvit Riksdagens beslut, och hade genom kungörelse den 28 november 1890 angående ändring i, bland annat, § 36 af 1885 års ofvan åberopade förordning föreskrifvits: å apotek må brännvin säljas endast för medicinskt ändamål på behörig läkares recept, hvilket bör å apoteket kvarlämnas och förvaras; och gälla hvad medicinalförfattningarna föreskrifva i afseende å försäljning af sådana läkemedel, som innehålla brännvin. Denna bestämmelse vore fortfarande gällande.

I likhet med medicinalstyrelsen ansåge kontrollstyrelsen det vara orimligt, om lagstiftningen skulle hindra näringsidkare och vetenskapsmän att utöfva sin näring eller vetenskap, men kontrollstyrelsen ansåge deras behof, hvad beträffade åtkomsten till sprit, vara tillräckligt tillgodosedt genom gällande förordning angående denaturering af brännvin och hade styrelsen styrkts i denna sin åsikt af den omständigheten, att styrelsen under de 20 år, som förflutit, sedan förordningen utfärdades, ej afhört några klagomål öfver gällande bestämmelser.

För yrkesidkare vore det medgifvet att vid denaturering använda förutom det allmänna särdeles illaluktande denatureringsmedlet äfven lindrigare dylika medel, särskildt afpassade för olika yrken. För denaturering vid allmänna undervisnings- och sjukvårdsanstalter, museer och laboratorier ägde kontrollstyrelsen meddela särskilda föreskrifter om denatureringsmedlets myckenhet och beskaffenhet, och plägade styrelsen för sådan denaturering föreskrifva en half procent eter. Sprit funnes åtminstone i Stockholm och Göteborg att tillgå på därvarande Göteborgssystembolags minuthandelsställen till en styrka af respektive 95 och 96

volymprocent, och skulle, därest i annan stad något nämnvärdt behof af stark sprit skulle yppa sig, därvarande brännvinsförsäljningsbolag säkerligen tillhandagå vederbörande med anskaffande däraf. I sammanhang härmed erinrade styrelsen därom, att enligt förordningen den 12 september 1910 om ändrad lydelse af 15 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin brännvinsförsäljningsbolag hade rättighet att sälja sprit af minst 92 volymprocents styrka till pris, som understege bolagets i öfrigt bestämda pris för sprit, när försäljningen skedde för tekniska eller likartade ändamål.

Under dessa förhållanden syntes tillräckliga skäl icke vara anförda för bifall till den nu ifrågavarande af apotekaresocietetens direktion föreslagna och af medicinalstyrelsen förordade ändringen af 6 § 4 mom. i förordningen angående försäljning af brännvin.

Medicinalstyrelsen hade i sitt förslag till ny lydelse af nämnda paragraf användt uttrycken »brännvin och sprit» samt »alkohol och sprit», men i båda fallen skulle enbart ordet brännvin kunna användas, emedan enligt brännvinsförsäljningsförordningens 1 § 2 mom. med brännvin afsåges äfven sprit. Likaså borde bestämmelsen om spritens styrka uttryckas i volymprocent, som i öfrigt användes i förordningen. Mot 86 viktsprocent svarade ungefär 90 volymprocent, men då det i förut omnämnda förordning af den 12 september 1910 gjorda medgifvandet afsåge brännvin af minst 92 procent styrka, syntes samma gräns böra för likformighetens skull föreskrivas i 6 §.

På grund af hvad sålunda anförts hemställde kontrollstyrelsen, det täcktes Eders Kungl. Maj:t till Riksdagen afgifva förslag om ändring i den af styrelsen förordade riktning i 6 § 4 mom. af nådiga förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905.

Då jag i allt väsentligt kan ansluta mig till hvad kontrollstyrelsen i anledning af de i ärendet gjorda framställningarna anført, har jag på grundvalen af kontrollstyrelsens utlåtande låtit utarbета förslag till ändrad lydelse af nämnda §.»

Bevillningsutskottet, som icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, hemställer fördenskull,

Utskottet.

att Riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, besluta, att 6 § i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 skall från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

1. Rättighet — — — utöfvande.
2. Detaljhandel — — — stället.
3. Rättighet — — — förmåles.

4. Apotekare må ej annorledes än som delägare eller styrelseledamot i bolag, som nyss är nämndt, tilldelas rättighet till detaljhandel med brännvin. Sådant må dock å apotek säljas dels för medicinskt ändamål på behörig läkares recept, dels ock, därest det innehåller minst 92 volymprocent alkohol, efter skriftlig rekvisition till föreståndare för själfständigt apotek; börande recept och rekvisition kvarlämnas och förvaras å det apotek, från hvilket försäljningen sker.

I afseende å försäljning af sådana läkemedel, som innehålla brännvin, gäller hvad medicinalförfattningarna föreskrifva.

Stockholm den 17 mars 1911.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Herrar friherre *Trolle* och *Ericsson* i Ofvanmyra hafva begärt få antecknad, att de icke deltagit i detta ärendes slutliga behandling inom utskottet.
